

თეატრი

№ 49

საყოველ-კვირბო სალიტერატურო და სამხატვრო გაზეთი.

№ 49

30 ბიორგოზისთვის

გამოიცემა ყოველ კვირათ

1886 წელსა.

ფასი გაზეთი „თეატრი“-სა ერთის წლით..... 5 მან. Xსსუკვარ წლით.... 3 მან. სხვა ვადით ხელის მოწერა არ მიიღება.

ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში რედაქც. კონტორაში ან წერეთლის ქარვას. ფოთში ბ-ნი ბესარიონ კალანდაძესთან.

ცალკე ნუმერი გაზ. „თეატრი“-სა ღირს 15 კაპ.

ისყიდება: თბილისში: ჩარკვიანის წიგნის მაღაზიაში, შავერდოვის სააგენტო კონტორაში, ალიხანოვის პაპიროზის მაღაზიაში, ხიდის ყურთან. ქუთაისში ქილაძეთ წიგნის მაღაზიაში და ბათუმში პარიკმანერ არსენასთან.

გამოგზავნილი სტატიები, კორრესპონდენციები, ლექსები და სხვა წერილი წერილები, თუ რედაქციამ საჭიროდ დაინახა შესწორდება.

გამოგზავნილი ხელთ-ნაწერები რედაქციაში ინახება მხოლოდ ერთს თვეს. სტატიების უკან გაგზავნას რედაქცია არ კისრულობს.

რედაქცია უმორჩილესად სთხოვს ბ-ნი წერილების ავტორთ სტატიები გარჩევით იყენენ დაწერილნი.

ყოველ წერილში აუცილებლად მოხსენებული უნდა იყოს ავტორის სახელი, გვარი და საცხოვრებელი ადგილი.

გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію газ. „ТЕАТРЪ“ Галерея быв. Артируни № 110.

ქართული თეატრი

ხუთშაბათს, 18 დეკემბერს

კ. მესხის მონაწილეობით

წარმოდგენილი იქნება:

I

ჟან ბოდრი

ღრუბა 4 მოქმედ. თხზ. ვაკრისა

ფრანსუელიდამ ნათარგმნი ი. მაჩაბლისაგან.

დასაწყისი სწორეთ 7 $\frac{1}{2}$ საათზე.

ბოდრის ვახდით ჩვენ მკითხველებთან, რომ „თეატრი“-ს მე 49 № ასე დავაკვირანეთ.

პრიტიკა და გიგლიოზრავია

რამდენიმე მოსაზრება შოთა რუსთაველზე.

(გაგრძელება *)

როდესაც მე ჩემს პირველ წერილს ვსწვდი შოთა რუსთაველის შესახებ, მაშინ მე ბევრი ვეძებე ქართულ ძველ საისტორიო წიგნებში, დაბეჭდილებებში, ხელთ-ნაწერებში, სხვა-და-სხვა ძველსა და ახალს ლექსებში, სიგელ-გუჯრებში და რუსულს ენაზე დაბეჭდილს საქართველოს ისტორიულს წერილებში, მაგრამ ბევრი ჩხრევის შემდეგ მე იქ ვერაფერი ვიპოვე შოთას შესახებ და ჩვენ დავგეგმე ისევ „ქართლის ცხოვრების“ გაკვრითი მოხსენებული ცნობები და მივმართე ისევ მას. დავიწყე „ქართლის ცხოვრების“ შინჯვა და რაც იქ ცნობები ვნახეთ, ჩვენი საგნისა

ინილე „თეატრი“-ს № 47.

და პროგრამის შესახებ, ყველა ეს ცნობები ერთი მეორეს დაეუკავშირე და ჩემ პირველ წერილში შევიტანე, მხოლოდ „ქართლის ცხოვრებას“ ერთ ფურცელზე მოხსენებულ რუსთაველის თანა მოსახელე, შოთას შესახებ კი ჩვენ არა ვსტყვიან და გვერდს აუარეთ. ჩვენ ექვ ვარემ მიგეანდა ის აზრი, რომ შოთა რუსთაველის ნამდვილი სახელი „შოთა“ უნდა ყოფილიყო, ამას ჩვენ მტკიცეთ დავადეკით იქ და ზოგიერთ ისტორიულ მწერალთ წინააღმდეგ ვისაუბრეთ. ჩვენი ჰაზრი ბოლოს გამართლდა და ერთის ძველის ხელთ-ნაწერი ქართული წიგნის მეოხებით დამტკიცდა რომ რუსთაველის ნამდვილი სახელი შოთა ყოფილა. რუსთაველის ამ სახელის სინამდვილეზე ჩვენ ვფიქრობდით, მაგრამ ისიც არ გვაფიქვდება, რომ იქნება ეს სახელი ძველს დროში მეტ სახელათ იყო მიღებული და ხალხისაგან ხმარებული და არა ნამდვილ სახელ-წოდება, რომელიც დამტკიცებულია. მსოფლიო კრებებთაგან და ქრისტიან ერისთვის მიცემულ-დამტკიცებული. ამის ექვში შეყვანას ჩვენ ის უფრო გვაბედინებდა და გვაფიქრებინებდა, რომ შოთას სახელით დღეს მრთელ ქრისტიან ერში არც ერთი წმიდანი არ მოიპოვება და ამის ძალით ქრისტიანთ ეკლესიათ კრებებს ეს სახელიც არ შეუტანიათ თავიანთ სახელთ კანონთ კრებაში, ამ სახელით მათ არც ერთი პირი არ შეუწყნარებიათ და უცენიათ წმინდანთ და მამოროგორ მოხდებოდა უამისოდ, რომ სარწმუნოებით ფანატიკ ბერ-მონაზვნებს ეს სახელი ქრისტიანობის დროს შემოჰპარეიყათ და გავრცელებულიყოს ხალხში. ეს სახელ-წოდება „შოთა“ ქრისტეს წინათ, საქართველოში, კერპთ თაყვანის ცემის დროს იყო გავრცელებული. ვახუშტის თქმით ამ სახელით იმ დროის ქართველთ კერპთ ღმერთნიც იწოდებოდნენ და იგულისხმებოდნენ ხალხთაგან. ამ ღმერთს ქართველნი სწირავდნენ ზეარაკს, ნივთიულებას, სხვა და-სხვა რამეებს და გამომცხვარს პურს, რომელ მისატან გამოშტკვარს პურსაც თვით კერპთ შემოქმედის სახელით გამოაცხობდნენ ხალხმე, ისე მიუტანდნენ და შესწირავდნენ კერპთ ღმერთ მთავარს შოთასა. აი ამ კერპთ ღმერთ მთავარს შოთას გამო შერჩა ჩვენს ერთ ნაირს გამოცხვარს პურს სახელა „შო-

თი“. კერპთ თაყვანის-ცემის დროს ხალხს ისე გასჯდომა ეს სახელი თვის რბილსა და ძელში, მათ ეს ისეთ საღმრთო ვალად გარდაქცევიათ და იმის ისეთი პატივის ცემა ჰქონიათ, რომ ეს საკერპო სახელი ქრისტიანობაშიც კი შეუტანიათ და უხმარიათ; მაგრამ ცვლილებით კი: ისე რომ სიტყვისთვის თავში ასო ა მიუმატებიათ და ბოლოში თანდებული ¹⁾ ანი და მით გამოსულა რთული და მარტივი სახელი. ეუნდა ვსტყვათ კი, რომ არც ასეთ თვისებით მოცული სახელი დარჩენილა ხალხში თავის დასაწყის დაბოლოებით, იგი ხმარებაში ისეც დარჩენილა და გავრცელებულა, როგორც ხალხს ერთხელ გამოუგონია, შეუშუშავებია თვის გონებაში და შეუსწავლ-შეუთვისნიათ თავისთვისა და თავის შთამამავლობისათვის.

შოთა რუსთაველის სახელის სინამდვილით გამოცნობაზე და ვაგებაზე ბერება ისაუბრეს და სხვათა შორის საქართველოს შემოკლებული ისტორიის დამწერმა გოლოვინმაც დაბეჭდა თვის მიმოხილვაში, რომ შოთა რუსთაველის ნამდვილი სახელი ივანე იყო ²⁾ ეუნდა ვსტყვა კი, რომ ეს სრული და უნაკლოლო სიმტყუნეა. ბ. მიმოხილველს შოთა რუსთაველის სახელათ სულ სხვა რუსთაველის სახელი მიუღია და დაუბეჭდია თვის მიმოხილვაში. მოგვხსენებათ, რომ თბილისის მახლობლივ, სოღალუხისკენ, ბოსტან ქალაქის მახლობლივ არსებობდა საეპისკოპოზო ტაძარი, რომელსაც რუსთავს უწოდებდნენ და ამ კათედრის ეპისკოპოზიც რუსთაველათ იწოდებოდნენ. ეს საეპისკოპოზო თავის მღვდელმთავართ გამგებობით მეტოვამეტე საუკუნის დამლევამდე არსებობდა, ხოლო ამ დროს კი მას სპარსები დაეცნენ და სრულიად აღაოხრეს. საქართველოს კათოლიკოზის ბრძანებით და სურვილით რუსთავის საეპისკოპოზო კათედრა მარტყოფში გადიტანეს და მარტყოფში დაადგინეს, რომელ ეპისკოპოზის ხელ ქვეით უნდა ყოფილიყეს მრთელი იგრის მხრის სამღვდელთა და ერი. ამ რუსთავის კათედრაზე მრავალნი ეპისკოპოზნი იყვნენ და ერთი ამთავანი იყო ივანე რუსთავის ეპისკოპოზი, ანუ ივანე

¹⁾ ვახუშტის გეოგრაფია, გამოცემა 1848 წ. პეტერბურგი.

²⁾ История Грузии, Головина, 1866 г. изд. Тиф.

რუსთველი მეღეჭე. ამ ეპისკოპოსის სახელი საცალა შეგზებდრია გოლოვინსა და ამას ეს სახელი რუსთველის სახელათ მიუღია და ისეც შეუტანია თავის აღწერაში. ეუნდა კი მოვიხსენოთ, რომ სწორეთ ასეთისავე შეცდომებით არის მოცული სულხან ბარათაშვილი თავის ისტორიაში, სადაც ის მოგვითხრობს, რომ შოთა რუსთველი თფილისის მარჯვენა მხარეს მდებარე რუსთავიდან იყოფო, ანუ კახეთიდანო. ეს სიტყვა ბარათაშვილმა, მაგრამ ჩვენ კი არას ვიტყვი ბარათაშვილზე, რადგანაც მან ქართული ენა არც კი იცოდა ისე, როგორც რიგი და წესია და ქართული მწერლობის ისტორიას ხომ სულ ვერ იცნობდა. მე დარწმუნებული ვარ იმაში, რომ ეს სწორედ ასე უნდა იყოს და ამ სახელის მოგონება პირდაპირ გოლოვინის მოუსახრებლობას და ფანტაზიას მიეწერება. ამის თქმას ჩვენ დღეს იმიტომ უფრო ვებედამთ, რომ შოთა რუსთაველის სახელის აღსადგენად საქმარისად საყურადღებო მასალა მოვიპოვეთ. ამ მოკლე ხანში ტფილისში აღმოჩნდა ერთი ძველი ხელთ ნაწერი წიგნი, რომელსაც (სახელად ¹⁾) „მე მხოლოე სუფიერი“ ეწოდება. ეს წიგნი დაწერილია მეცხრამეტე საუკუნის დამდეგს, რუსეთში მყოფ ქართველ ბატონიშვილების ერთი ქართველი მღვდლისაგან; წიგნის შინაარსი შეიცავს ლიუტერის სწავლის გავრცელებას, მის მოწინააღმდეგეთ და მომხრეთ ცნობებს.

რაკი ეს წიგნი ჩვენთვის უცნობია, ამიტომ აქ ორიოდ სიტყვას ამ წიგნის შესახებაც ვიტყვით. წიგნის შინაარსიდან ნათლად სჩანს, რომ იგი ვინმე კათოლიკეთ ბერისაგან უნდა იყოს დაწერილი, რადგანაც დამწერის ყოველ ჰაზრს რალაც მიუხდობლობის ბეჭედი ასვია, ეს წიგნი მაინც თავის დროისთვის ღირსეული და საჭირო, იქნებოდა თორემ დღევანდელ ჩვენი გონებისათვის კი იგი სრულიად არაფერ საგანს წარმოადგენს. წიგნს მიუძღვის ვრცელი წინასიტყვაობა, ეს წინასიტყვაობა ეკუთვნის მთარგმნელს, იგი დაწერილებით მოგვითხრობს ქართულს საეკლესიო მწერლობის შესახებ, რომ ძველის დროიდან საქართველო მდიდარი იყო მწერლობითაო. როდესაც საქართველოში ქრისტიანობა მოიფინა და სამღვდლოება გავრცელდა და ბერმონოზობა მოიფინაო, ამ მამებისე მოფენას მოჰყვა ხალხის ბედნიერება, კეთილი დღეობა, მეცნიერება, სწავლა, განათლება და ღვთის შიშიო. ამავე დროს აღორძინდა ქართული საეკლესიო და საღვთის მეტყველო მწერლობა და მის შემდეგ თითქმის ყოველს ბერს სამღრთო ვალად მიაჩნდათ ის, რომ

მათ რამე წიგნი შეედგინათ, ან გადმოეთარგმნათ ქართულს ენაზე და იგი დაეტოვენათ თვის მოსახსენებლათო. ამ გვარი ლტოლვილება მეთერამეტე საუკუნემდის თავის მტკიცე კალაპოტში მჯდარი, შეურყეველად მოჰყვა ჩვენს ბერებს და სამღვდლო პირთო. ამის მიზეზად დამწერს ის მიაჩნია, რომ საქართველოს ეკლესია დამოუკიდებელი ეკლესია იყო და მასთვის საკუთარი წარმომად ენი — კათოლიკოზი ჰყავდაო. ყოველი კათოლიკოზი მწიგნობარი და მუშაკი იყოფო და ამის მეზობით ქართული სასულიერო მწერლობაც მდიდრდებოდა.

(შემდეგი იქნება)

* *
(ეუძღვნი კნ. ნ. ორბელიანისას)

სულ მუდამ-დღე ნაღვლიანი სიმღერა —
 და დაგჩემდა? რად გამწარდი? რა არი!
 ნუ თუ გაჭჭრა შენი ტრფობის ტამარი?
 ნუ თუ ისე დაუგდისარ შენს ბუღსა,
 რომ ვერ ჰპოებ ჰეუნსად ვერარა იმუღსა?
 ნუ თუ შენს გუღს აღარ აღსენს ზაფხული,
 არც სიამე, არც დამტკბარი თვის ძეგრა, —
 ხარ ეოკელგვარ უაღბალო, ბედ-კარულო,
 სულ შხამს გასმეგს წეუელი ბუღის წარა?...
 ეს არა მრწამს!... მჯერა — შესვი სიმწარე
 ცხორებისგან შხამით საგსე ძირ-მწარე!
 მაგრამ, დაო, კარგათ იცი, რომ ეველს
 მაგ დღესა გსცდით, და ხან მაღლა, ხან ნულა
 კვიცხაუთ, კევედრით დღე ნიადაგ ჩვენ მსეკდრსა,
 ზიზღით ვუნტქერთ და კემდურით ცხორებებს;
 ჩვენც ვაკნესებთ ნაღვლიანად სიმუგსა
 და ჩვენც კელტვით სშირად სიამოვნებას!
 მაგრამ მაინც ვპოუბთ ხან წამს საღვსენსა —
 გავდივინებთ უღარდელსა გაღობას,
 გურიგლებით წამით ისეგ სოფელსა,
 მსეკდრსაც ვუძღვნიათ ამ წამისთვის მაღლობას!...

¹⁾ მე მხოლოე იონა ბერისა.

ნუ შეგაკრთობს, დაო, სოფლის სიმუნთლე,
 მსნელ კებრძოლოთ უგუღმართს ცხოვრებას,
 კაღჯართ სიტუბოებათ სიფრცხლე
 და ნუგაშად კრაცხდეთ ლეთიურს ბუნებას!..
 მამ შენც დასტობი, გაიციე, იხარე,
 ბეჟო, რაც სვი უყამური სიმწარე!
 აწ მოწყევი შენებურად სიძღვრას,
 გრძნობით, ღვინით, აზრით სავსე სიმთ უღვრას.
 და დასტოვე ევ ტიპილი და ცრემლი,
 გლოვის ხმითა მუდამ ჩხვინა უღვრას,
 გულის, სულის და გრძობებს დამსრწნელი
 სულ მუდამ-დღე ნაღვლიანი სიძღვრას!

გ. თორელი.

[Handwritten signature]

№...ს

მსურდა შენს მტნებას არ განსდგომოდი,
 არ მომგონე, არ მკვარებოდი;
 ახვრით და ტანჯვით მსვედრს უწყალოს,
 ვით კრავი მკელსა დაკომნებოდი!
 ,,დაძვიწებოდა შენი სახელი,
 ებ ნაზი სასე, ტუბილ სახილველი
 და შენდა ნაცრუად, სხვისთვის მეძიავ
 გუნდრუჟად: გული, გრძნობები, ცრემლი!...“
 მაგრამ, შენ გფიცავ, ჩემო ლეთებავ,
 სიფრცხლე ჩემო და სასოება, —
 შენგნიე ტუვე სულის მონადირებს
 კერ მოვარგარე!... ბედნიერებავ, —
 შენვე უყვარსარ, შენვე გაგალობს,
 შენთვის ღვრის ცრემლებს, შენთვის კაღჯობს;
 ბედნიერად ქსთელის თავს მითაც მაგ გუფს,
 ოდნად რომ ახსოვს და დიმიღს ქსწყალობს.
 ბედი, იღბალი, ნეტარ ცხოვრება,
 გულის სიფრცხლე, სულის ცხოვრება,
 მამინ ცხოვლდება მისთვის უოკელი,
 ოდეს ბედ-კრულსა მოგონდება:
 კეთილი გული, მალაღი სული,
 ქცევა და აზრი აწვევაბული,
 კაგლური სასე და სათნობა,

რითაც ხარ, გურიტო, შექმული, სრული!...
 მამინ მხად არის დაწვას ტეცხლში,
 მხად არის დაღვეს საძურობილეში,
 მხად არის კიდევ შენდა სახაცლოდ
 წარგზავნოს სული თვით ჯოჯოხეთში!...
 ნაცრუად რას ეღის?—გულ-გრილს შენ ქცევის,
 მისის ცრემლებით შენსა შექცევის,
 მისის გრძნობებზე ცელქსა შენს გას-გისს,
 მისგან ნაკრდით შენსა გაქცევის.
 მაგრამ, ღამაზო, ნაზო შეველო,
 სიფრცხლით სავსე, სულის დამწველო,
 მაინც-და-მაინც გუფს შენ უყვარსარ,
 მუდამ ქსურს შენი სვას სადღეგრძელო!
 ას გზობაც უთხრა მის არა ქსურას,
 რომ მწარე არის მის ბედის წერა
 და უნაყოფო, შენდა შესხე, —
 მისი გაღობა და მისი მღერა.
 უბნობს: ,,დრო მოვა—აწვევიღდება
 მთანი და ეღვნი, გახალისდება,
 ჩემსა სატრფელსაც უმანყო გული
 შეუთამაშებს, გაღვბრუნდება!—
 დაუგდებს უურსა ჩემს ჩანგის უღვრას,
 მისს სადიდებულ, ჩემსა სიმღერას,
 ჩემად ლუღუნით ბანსაც მოსამხებს
 ჩემს დაფარულსა გულისა ძეგრას!
 კიდევ გაქცევა მის ქონნი ვეკლა,
 შემახვევს თვალსაც გიშრულს ნეღ-ნეღს,
 შემდეგ ბაღჩაშიც გარდმოფრინდება
 ჩემთან ჭრომისი ჩემი შეველა
 სულ საცხოვრებლად!..“ დახამაული
 ხომ ხედავ არ ვარ?—გაჯავრებული
 ნუ ხარ! ღმერთს გფიცავ არ დაგვიწვევ;
 თუ დაგვიწვევს თვის ღმერთსა გული!..

გ. თორელი.

[Handwritten signature]

წერილი ჩადატოსთან

ივერის 256 №-ში დაბეჭდილია ბ-ბლოგრა-
 ფიული შენიშვნა, შესახებ ერთის რუსულის წიგნი-
 სა, რომელ წიგნის დამწერიც მეფის ირაკლისაგან
 დასჯილი აღექვანდრე ამილახვარია. ამ აღ. ამილა-

ხერის შესახებ მეარას ვიტყვი. ქართველ მკითხველებს უჩემოთაც ეცოდინებათ ეს, რადგანაც ამის შესახებ „ქართლის ცხოვრებაში“¹ ვრცელათ არის აღწერილი და ამის გარდა ალ. ორბელიანსაც ხომ გაცერით, მაგრამ ხერისათ აქვს აღწერილი „მეფის ირაკლის მეორის შეთქმაში“². ვიტყვი მხოლოდ შემდეგ:

ერეკლესაგან დასჯილ ალექსანდრე ამილახვარს, დასჯის შემდეგ უცხო ქვეყანაში გადგება დაუპირეს. თვალზე დათხრილი ალექსანდრემ გაქეფებას აღარ მოუტადა და თვითვე წავიდა რუსეთში. რუსეთში ყოფნის დროს ამან დასწერა ის წიგნი, რომელიც ეწერა უპოვიათ და მცირე ხნის შემდეგ ეს წიგნი იქ დაბეჭდეს კიდევ.

ეს თხუზულება ამავე დროს ქართულათაც გადმოთარგმნეს მეფე ერეკლესთვის, მაგრამ მცირე ხნის შემდეგ ეს თარგმანი მეფის ირაკლისავე ბრძანებით აღკრძალულ იქმნა საქართველოში და ამას გარდა რუსეთშიც მისწერეს თხოვნა, იმპერატორსაც ეკატერინას რომ რუსეთშიაც აღეკრძალათ ეს წიგნი. ერეკლეს თხოვნა რუსეთის იმპერატორსაც სისრულეში მოუყვანია და ეს თხუზულება რუსეთშიაც აღუკრძალავთ.

ქართული თარგმნის ეგზემპლიარი პ. იოსელიანს და ტარასი არხიმანდრტს ჰქონდა, 1879 წ. მეც ვნახე, რომლის გამო „დროებაში“ წერილი იყო დაბეჭდილი.

ჭ.

წერილი ამაბაი.

* * * ჩვენ შევიტყუეთ, რომ თბილისის შემის მკრელებსთვის ამქარის უსტაბაში ამოურჩევით და ამქრობაც დაუარსებიათ.

* * * ამ ბოლოს დროს, თფილისში შემის ფასმა ერთობ აიწია, ასე რომ გლენკაცები ეწერა პატარა ღვთიანათ აიღებენ თავიანთ შრომის ფასს.

* * * ამ დღეებში ჩვენ გვაჩვენეს ერთი ქართული წიგნი, სახელდობრ „პროპაგანდა დე კილე“. ეს წიგნი დაბეჭდილია ქ. რომში 1774 წ. პატრის ტულუ-

კანთ დავითისაგან. წიგნს წინასიტყვაობა მიუძღვის ლათინურათ და ქართულათ. კარგა ვრცელი წიგნია, სუფთათ არის დაბეჭდილი და კარგის ასოებით.

* * * ამას წინეთა „თეატრის“ ნომერში, რომ შარდენის მოგზაურობის შესახებ იყო წერილი, შევიტყუეთ, რომ ეს საინტერესოა წიგნი ჩვენს წერაკითვის სამართველოს შეუძენია.

* * * ამ დღეებში გამოვიდა მეფის თეიმურაზ (1591—1665) პირველის ლექსები. წიგნში სხვათა შორის დაბეჭდილია რამდენიმე წერილი ლექსი და ამას გარდა ოთხიც შემდეგი პოემები 1, „მაჯამა“¹ ანუ „მუსტაზალი“, 2, „ვარდულებულიანი“² თარგმანი სპარსულიდომ, თეიმურაზის სიტყვით ეს პოემა მოლა აჯამ ბრძენთა ბრძენს დაუწერია, 3, „შამი ფორაფანიანი“³ და 4 შედარება გაზაფხულის შემოდგომასთანა. წიგნს წინ მიუძღვის პატარა ბიოგრაფია თეიმურაზ პირველისა და ბოლოში კიდევ ბიბლიოგრაფიული შენიშვნა

გამოცემულია ზ. ჭიჭინაძისაგან და ლირს 30 კ.

გურული ლექსები

ამ საძაგელს დროში მყოფი კემზაკსები ძარად დამოტრავს, უბრალოდ ცილის წამებით, არ გკამდეკენ ჩვენ სამართალს, მათ ჭგონიანთ კონტრასტათ ჩვენ გზიდვიდეთ ვითომ ფართალს;

დედლატა მისი სხვა ვისაც უთქვამს, ჭირი—მართალს.

2

უფურთაწუთის სოფელსა, ვინ დარჩეს ანუ გან მოკვდეს, თუმც იუოს მისი ნუგაში უნდა შეკავადე ქვას და კლდეს, სიმდიდრე რა სსხმარია, ის შეკვდეს თითსა ილაკდეს. ასი ათასი მანეთი გამიპნას-ქინძდეს—ბოლოკდეს.

3

თვალნი შენნი ოსეთათ ღირს და წამქაში არაბეთად, თმა ჩოხსათად, წარბა ლესად, წინ შამოყარ ოსურგეთად; შენთან ვოფნა და თამაში სიაქოოს ნათლის სვეტად, რადგან გატუობ არ გიყვარვარ, არც მე გაქებ ამის მკრად,

4

სიყვარული ვერ შეგატყვე, არ მომწერე ბარათია, მომიძულე და გამაგლე ვითომ ძველი კალათია. სიყვარული, გენაცვალე არ იქნება ძალათია, ოსნად მჩჩება ძველი ჩოხს და ახალი ხალათია.

გასართობი

„კოლხიდა“-ს სასტუმროში, ქუთაისში, ზალა-ში რამოდენიმე პირნი სადილობდნენ; ამათ შორის ორი-სამი წარჩინებული ქართველნიც რეულან, რომელიც დიდ-ხნობით ცხოვრობენ თურმე ამ სასტუმროში და ფულს კი არ იხდიან. ამ დროს შემოდის სასტუმროს პატრონი და ამ წრეს მიუახლოვდება.

— ბატონებო, — მიჰმართავს სასტუმროს პატრონი, — დიდი ხანია მესმის ყველგან სიტყვა „სოციალისტი“ და ვერ შემიცენია კი რას ნიშნავს, გთხოვთ ამიხსნათ.

ერთ-ერთი ქართველი წარჩინებული ესე აუხსნის: ეს სიტყვა, აი, რას ნიშნავს, ჩემო გიორგი: როცა შემძლე კაცი თავის ქონებას ღარიბებს გაუნაწილებს, რომელიც მთავრობის განკარგულებებს ეწინააღმდეგება, რომელიც მუქთად აქმევს-ასმევს ღარიბებს — ამისთანა კაცს „სოციალისტს“ ეძახიან. ესეც იცოდე რომ ამისთანა კაცებს მთავრობა სდევნის, ხანდისხან აჭერს კიდევ.

— თუ ეგრეა, მაშ აქამდის უნდა ჩამოვეხრჩე კიდევ, არათუ დავეჭირე, რადგან ეს ორი-სამი წელიწადია მუქთად გასმევთ და გაქმევთ. სურათი.

რედაქტორი-გამომცემელი ვ. აბაშიძე.

ვასწავლი ფრანგულს ენას ქართულის საშუალებით. საკლასო რეპეტიციონებსაც ავიღებ.

შეტრე მირიანაშვილი
აღრესი „თეატრის“ რედაქციონში.

ლეღა-ენა ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი, მთავარი ბამოცემა, შეცვლილი და შევსებული, დაიბეჭდა და იხუდება გამომცემელის გრიქუროვის მაღაზიაში. ამ ახალის

გამოცემის ანბანი თითქმის ხელ-ახლად არის შედგენილი და მასში ჩამატებულია საწერი დედანი, პირველ ხანში სახმარებელი. პირველი საკითხავი წიგნი შევსებულია ახალი სავარჯიშოებით, მოთხრობებით, ლექსებით და სურათებით, გარდა ამისა შეცვლილია რედაქცია ზოგიერთა წინანდელი მოთხრობისა და ლექსებისა. წიგნის მეორე — საღმრთო ნაწილი იპყრობს პირველის წლის კურსსა ორივე აღთქმას მოთხრობისას, სურათებ ს. საღმრთო მოთხრობები თავდება წმიდა ნინოს ცხოვრების და მოქმედების მოკლე აღწერით, რომელიც სურათით არის შემკობილი. წიგნი წინანდელს გამოცემაზე ერთი თაბანი, იუნ 32 გვერდით, დიდია, მაგრამ ფასი კი შეუცვლელად ერის დარჩენილი. გამომცემელი გრიქუროვის მაღაზია იხუფება კუკიის ხიდის ყურთან, ბადის პირ-და-პირ. (5—4)

გამოვიდა და იხუდება ქუთაისში, ი. მურადოვის წიგნის მაღაზიაში

ქართული წერის დედანი

3. შ ა ბ ი ჩ ხ ა ძ ი ს ა .

ფასი 30 კაპ.

ვინც ოც-და-ათს, ანუ მეტს ეგზემლიარს იუიღის, ეგზემლიარი 24 კაპ. დაეთობა და გაეგსავნება.

წერის დედანს შეადგენს: 1.) მსხვილი გადაბმული ხელი ბადეში თავის ელემენტებით; 2.) დაზატარავებული საშუალო გრკვალდი ხელი უბადეთ ოთხს ხაზში; 3.) გადაბმული სწორედ (აღმაცურად) ნაწერი ნუსხური ხელი სამს ხაზში და 4.) გადახრილი (наклонный) გაკრული ნუსხური ხელი ბადეში-ჯერ გადაბმულად და შემდეგ სამს ხაზში გადაბმით. დედანსა აქვს სულ 24 გვერდი.

საყოველ-კვირალა სათეატრო და სალიტერატურო გაზეთი

„თეატრი“

შიილება ხელის მოწერა 1887 წლისათვის

(წელიწადი III)

გარდა პირ-და-პირი თავის დანიშნულებისა, ე. ი. ადვილობრივი თეატრების, (განსაკურებით ქართული) მდგომარეობის დაწვრილებით აღწერისა, „თეატრი“ თავის ადევნებს კიდევ ჩვენ ლიტერატურასაც. დრო გამოძევებით „თეატრი“-ში მკითხველი ნახავს მოთხრობებს და ბევრს სხვა-და-სხვა, ჩვენი მკითხველთათვის. საყურადღებო ამბებს. საზოგადოთ პროგრამა „თეატრისა“ შემდეგია:

- ა. მოწინავე წერილები.
- ბ. ზიესების და წარმოდგენების რეცენზიები
- გ. კრიტიკა და ბიბლიოგრაფია
- დ. კორესპონდენციები და უოველ-გვარი ცნობები გარეშე ქალაქებიდან, უფრო თეატრის კამო.
- ე. ხელოვნებთ გამოჩენილ ჰირთა ბიოგრაფიული წერილები მათის სურათებით
- ვ. თეატრები: ქართული, რუსული, სომხური და სხვ.
- ზ. ცნობანი რუსეთის და სამსღვარ გარეთის თეატრისა.—
- წ. ფელეტონი: თეატრის კვარა, ლექსები, სამღერალი კუპლეტები, დრამა-ტიული თხზულებანი, სცენები, რომანები, მოთხრობანი, ამბები, მოგონებანი და სხვ.
- თ. გასართობი: ანეგდოტები, გამოცანები, რებუსები, შარბები და სხვ.
- ი. უოველ-გვარი ცნობანი და განცხადებანი.

ჩვენ ლიტერატურაში გამოჩენილ მოღვაწეთ „თეატრის“ ადუთქვეს თავიანთი მონაწილეობა. „თეატრი“ გამოვა კვირაში ერთხელ, კვირაობით.

ფასი „თეატრი“-სა:

წლით, როგორც ქალაქის, აგრეთვე გარეშე ხელის მომწერთათვის—	5 მან.
ნახევარი წლით	3 მან.
ცალკე ნომერი	15 კაპ.

სხვა ვადით ხელის მოწერა არ მიიღებ.

ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში მხოლოდ „თეატრის“ რედაქციაში ქუთაისში ძმათა ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში ფოთში ბ-ნი ბესარიონ კალანდაძესთან.

გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію «ТЕАТРЪ». რედაქცია იმყოფება: Базарная улица, домъ Тамашева, № 16

ОБЪ ИЗДАНИИ ВЪ 1887 ГОДУ
ПОЛИТИКО-ЛИТЕРАТУРНО-ЮРИДИЧЕСКОЙ

газеты

„КАВКАЗСКОЕ ОБОЗРѢНІЕ“

(Бывшее «юридическое обозрѣніе»)

годъ седьмой

Издавая въ теченіи шести лѣтъ „Юридическое Обозрѣніе“, посвященное изученію юридическихъ вопросовъ, судебной практики и правовой жизни, редакция журнала, въ виду нарождающихся потребностей, признала необходимымъ расширить программу и съ 1-го Января 1887 года издавать ежедневную политико-литературно-юридическую газету, подъ названіемъ „Кавказское Обозрѣніе“

Въ газетѣ примутъ участіе многіе столичные, иновгородніе и мѣстные Кавказскіе корреспонденты и извѣстные писатели,—специалисты по разнымъ отдѣламъ изданія.

Газета будетъ выходить ежедневно, не исключая и послѣ-воскресныхъ дней, въ количествѣ 350 №№ въ годъ, въ форматѣ обыкновеннаго газетнаго листа, по слѣдующей программѣ:

1. Статьи по вопросамъ: а) теоріи и практики права и судопроизводства, экономическимъ финансовымъ, государственнымъ, международнымъ, общественнымъ, по общему праву и статистикѣ; б) русской и иностранной общественной жизни, политики и литературы: и в) промышленнымъ: нефтяному, винодѣлю, шелководству, марганцовому дѣлу и др.—II. Обозрѣніе правительственныхъ распоряженій.—III. Судебное обозрѣніе (судебные отчеты и кассационныя рѣшенія).—IV. Общественное Обозрѣніе (отчеты о засѣданіяхъ общественныхъ собраній и ученыхъ обществъ).—V. Тифлисское и кавказской Обозрѣніе (новости и корреспонденціи).—VI. Русское Обозрѣніе.—VII. Иностранное Обозрѣніе.—VIII. Обозрѣніе русской и иностранной періодической печати; критика и библиографія.—IX. Торговопромышленное Обозрѣніе (торговопромышленныя свѣдѣнія и курсы).—X. Фельтонъ: романы, повѣсти, рассказы о явленіяхъ общественной жизни и стихотворенія.—XI. Послѣднія новости и телеграммы.—XII. Смѣть.—XIII. Театръ и музыка.—XIV. Справочный указатель (резолуціи Тифлискихъ судебныхъ установленій по дѣламъ апелляционнымъ кассационнымъ и пр.).—XV. объявленія.

Условія подписки:

РЕДАКЦІЯ И АДМИНИСТРАЦІЯ ГАЗЕТЫ (для приѣма подписки, объявленій и разничной продажи)—ТИФЛИСЪ, Сололаки, Нагорная улица, д. № 21.

Подписная цѣна на газету (съ доставкою и пересылкою.)

Въ Россіи	Руб. коп.	За границу:	Руб. коп.
На 12-ть мѣсяцевъ	— 12 50	На годъ	— — 19 „
— 6 — — —	— 6 50	— полъ года	— — 10 „
— 3 — — —	— 3 50		
— 1 — — —	— 1 50		

для г. г. студентовъ годовая плата—9 р., съ разсрочкою: при подпискѣ, въ апрѣлѣ и августѣ по 3 р.

Отдѣльные №№ газеты по 5 коп.

ОБЪЯВЛЕНІЯ, за занимаемое мѣсто, строка петица 5 коп.; при неоднократныхъ объявленіяхъ, дѣляется скидка.

Подписка на газету и объявленія также принимаются: въ Тифлисѣ: въ типографіи „Кавказское Обозрѣніе“ (Дворцовая улица, каравансарай, бывшій Арцруни) и въ Центральной книжной торговлѣ, въ Петербургѣ и Москвѣ, въ книжныхъ магазинахъ: И.И. Анисимова и „Новаго Времени“, въ Харьковѣ—въ книжн. магаз. „Новаго Времени“, въ Одесѣ—у Распопова, въ Варшавѣ—у Райхмана и Фрейдлера и др.

При доставленіи въ редакцію экземпляра сочиненія юридическаго или иного содержанія о немъ будетъ данъ отчетъ и сдѣлана публикація

Редакторъ—издатель А. С. ФРЕНКЕЛЬ.